

วิษณุศุภร์ เมาระพงษ์

ที่ปรึกษาโครงการสารสนเทศบนหน่วยงานภาครัฐ

สังกัดสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา

แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

30

ใช้สื่อออนไลน์อย่างไร ไม่ให้ผิด

พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2)

ต่อ อาทอนันต์แล้ว

การแก้ไขปรับปรุงในฉบับที่ 2 จึงดำเนินการเพื่อกำหนดให้ชัดเจนว่า มาตรฐานนี้ใช้กับการฉ้อโกง ปลอมแปลง หรือหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ตหรือทางออนไลน์เท่านั้น และระบุชัดเจนว่า ไม่ให้นำไปใช้กับเรื่องหมิ่นประมาทที่มีระบุไว้อยู่แล้วในประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากข้อหาหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดที่ยอมความกันได้ แต่หากกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ จะยอมความไม่ได้ ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการถูกดำเนินคดีโดยสำหรับการแก้ไขปรับปรุงในฉบับที่ 2 นั้น ได้ระบุโทษสำหรับการกระทำความผิดที่ไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างแต่จะจงใจไปทำบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ทำให้มีหลายคดีที่ถูกวินิจฉัยว่าไม่มีความผิดตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ ลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพิพากษาความผิดอันเกิดจากการโพสต์ หรือแสดงความคิดเห็นหรือแชร์เนื้อหาข้อความบนสื่อออนไลน์ของประชาชน เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรม ตามความเหมาะสมต่อพฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหา

อย่างไรก็ตามในกรณีที่พบว่าการกระทำความผิดกล่าวเข้าข่ายการหมิ่นประมาท จะมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ซึ่งระบุว่า “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” รวมถึงในมาตรา 328 ระบุว่า “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำการโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้

ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรกระทำการกระจ่ายเสียง หรือการกระจ่ายภาพ หรือโดยการทำการปาฐกถาด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดจะระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท” ก็จะถูกดำเนินคดีตามที่กำหนดไว้

พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ ในฉบับที่ 2 ที่ได้รับการปรับปรุงใหม่ ยังมีสาระสำคัญที่ทันต่อสถานการณ์การใช้งานที่เข้าข่ายการละเมิดสิทธิในลักษณะของการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โฆษณาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรืออีเมล ที่มีลักษณะก่อความรำคาญเดือดร้อนแก่ผู้รับ และไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสามารถบอกเลิกหรือแจ้งความประสงค์ได้ ถือว่าเข้าข่ายเป็น สปแอม (Spam) และมีโทษปรับสูงสุดไม่เกิน 200,000 บาท (มาตรา 11) โดยการฝากร้านบน Facebook หรือ Instagram ก็เข้าข่ายมีความผิด

จากการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะข้างต้นด้วยเช่นกัน ซึ่งปัจจุบันมีผู้ที่เข้าข่ายกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวเป็นจำนวนมาก จากการวิเคราะห์และสำรวจมูลค่าทางการตลาด E-Commerce จำแนกตามช่องทางการจำหน่าย และอุตสาหกรรม (ข้อมูลอ้างอิงจาก Thailand Social Awards 2017) พบว่า ในธุรกิจค้าปลีก และค้าส่ง มูลค่าการซื้อขายบนแพลตฟอร์ม Social Media นั้น มีมูลค่าสูงเกือบ 270,000 ล้านบาท โดยสินค้าที่มักมีการฝากร้านตาม Instagram ของดารา หรือผู้มีชื่อเสียงในสังคมมีคนติดตามจำนวนมาก จะเป็นสินค้าในหมวดแฟชั่น 71% หมวดสุขภาพ และความงาม 22% หมวดสินค้าแม่ และเด็ก 4% และหมวดอุปกรณ์ไอที 3% นั้น จึงเป็นที่มาของการกระทำที่เข้าข่ายความผิดข้างต้น ซึ่งผู้ขาย และผู้ที่เกี่ยวข้องอาจจะต้องปรับวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับ

กฎหมาย รวมถึงติดตามการออกประกาศกำหนดลักษณะ และวิธีการส่ง รวมทั้งลักษณะ และปริมาณของข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไม่เป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับ และลักษณะอันเป็นการบอกลึกหรือแจ้งความประสงค์เพื่อปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่าย ภายใต้ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ ในอนาคตอันใกล้นี้ด้วย เพื่อให้สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

นอกเหนือจากเรื่องที่กำลังกล่าวมาข้างต้น ยังมีอีกหลายประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมใช้งาน การทำธุรกรรมบนเครือข่ายออนไลน์ภายใต้ข้อกำหนดของ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ ฉบับที่ 2 ดังนี้

- **การทำลาย แก้ไข** ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนของข้อมูลคอมพิวเตอร์ผู้อื่น มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท (มาตรา 9)

- **การระงับ ชะลอ ชัดขวาง** รบกวนระบบของผู้อื่นจนไม่สามารถทำงานตามปกติได้ โทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท (มาตรา 10)

- **การโพสต์ข้อมูลที่เป็นบิดเบือน หรือปลอม** จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท

- **การโพสต์ข้อมูลเท็จที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ** ความปลอดภัยสาธารณะหรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ หรือทำให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท

- **การโพสต์ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร – การก่อการร้าย** จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท

- **การกด Like** ทำได้ไม่ผิด พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ กับการกด Like ข้อมูลที่มีฐานความผิดตามที่กล่าวมาข้างต้น

- **การกด Share ถือเป็นการเผยแพร่** หากข้อมูลที่เราแชร์มีผลกระทบต่อผู้อื่น อาจเข้าข่ายความผิดตาม พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะที่กระทบต่อบุคคลที่ 3

- **ผู้ดูแลระบบ หรือแอดมินเพจที่เปิดให้มีการแสดงความคิดเห็น** เมื่อพบเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย ถ้าได้รับการแจ้งเตือนแล้วลบออกไม่ต้องรับโทษ แต่ถ้าไม่ยอมลบออก โทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

- **ผู้ให้บริการเว็บไซต์ต้องขยายเวลาการเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (Log) เอาไว้ไม่น้อยกว่า 90 วัน** และกรณีที่เป็นอาจสั่งให้ขยายเป็น 2 ปี สาเหตุที่ขยายเวลาเนื่องจากเทคโนโลยีมีความเปลี่ยนแปลง รูปแบบการกระทำความผิดจึงอาจซับซ้อนมากขึ้น

- **การแก้ไขเปลี่ยนแปลงทำให้ระบบทำงานไม่ปกติ** ทำให้บาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหาย โทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี ปรับไม่เกิน 200,000 บาท

- **การโพสต์ภาพลามกและสามารถแชร์สู่ประชาชนคนอื่นได้** จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท

- **การโพสต์ภาพของผู้อื่นที่เกิดจากการสร้าง ดัดแปลง หรือตัดแปลง** ที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 200,000 บาท

- **การโพสต์ภาพผู้เสียชีวิต** หากเป็นการโพสต์ที่ทำให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 200,000 บาท

โดยนอกเหนือจากข้อกำหนดพฤติกรรมการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายออนไลน์ใน พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ ฉบับที่ 2 ยังคงกล่าวถึงมีโทษเกี่ยวกับการโจมตีระบบโดยใช้มัลแวร์ หรือการเจาะระบบผู้อื่นโดยมิชอบอยู่ด้วย ซึ่งสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://ictlawcenter.etcha.or.th/laws>

จากเนื้อหาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเราควรต้องระมัดระวังพฤติกรรมในการใช้งานเครือข่ายออนไลน์มากยิ่งขึ้น และตระหนักอยู่เสมอว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินชีวิตให้เกิดความสะดวกสบาย ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารรวมถึงการสร้าง การส่งต่อข้อมูลข่าวสารไปสู่ระบบออนไลน์อื่นๆ ที่เชื่อมโยงถึงกันทั่วโลก แต่คนที่ควบคุมผลลัพธ์จากการใช้งานไม่ให้เกิดผลกระทบ หรือสร้างความเสียหายกับผู้อื่นกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือแม้แต่ผลกระทบที่เกิดต่อสังคมในภาพรวม ก็คือผู้ใช้งานที่จะต้องคำนึงถึงสิทธิ์ที่พึงมีของตนเอง และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำนั้นๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคม เพราะกฎหมายถูกกำหนดไว้เป็นเพียงแค่กรอบที่ควบคุมพฤติกรรม และบังคับใช้ในกรณีที่เกิดข้อพิพาท แต่เชื่อว่าคงไม่มีใครที่ต้องการให้มีการบังคับใช้กฎหมายเป็นแน่

ข้อมูลอ้างอิง :

- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

- www.thumbsup.in.th
- www.prachatai.com
- www.thairath.co.th